

Závěrečný koncert sezony 2023/2024

PROGRAM:

SAMÁ LÁSKA z cyklu Neviditelné město

Vyprávíme o hudbě, která neumí milovat

28. května 2024 v 19.00, Vodojemy Žlutý kopec

Petr Hromádka – Underground (2024) 18‘

Justé Janulyté – Sleeping Patterns (2022) 20‘

Noemi Savková – Psí víno (2024) 15‘

..

Tomáš Šenkyřík – Vodovjemy (2024) 15‘

Giacinto Scelsi – Kya (1959) 20‘

Josef Klíč – Plastic Meat (2021) 6‘

Brno Contemporary Orchestra řídí Pavel Šnajdr

*Nebot' láska to je něco ohromného;
poznáš to na příklad z toho,
že kdyby na celém světě řádila válka
a teklo krve mnoho,
na nebi jako červení andělé
létaly plamenné šrapnely z ocele,
že kdyby na celém světě byla revoluce,
že přece ještě někde na zelené trávě
milenci měli by čas stisknouti si ruce
a sklonit hlavu k hlavě.*

(Jaroslav Seifert – Sloky milostné ze sbírky Samá láska)

Ne vždycky se všechno podaří a ne vždycky je špatně, že se to nepodařilo. Budme rádi, že se Janáček nestal úspěšným už v mládí, že se nestal pouhým českým skladatelem a sběratelem lidových písní, ale že si zarputile stál za svým nesprávným komponováním. Budme rádi, že Kafka toužil víc po literatuře, než po tom být publikován, a tak se lacině nepřizpůsobil požadavkům dobového vkusu a budme rádi, že Max Brod nesplnil Kafkovo přání. Vzpomeňme jakou obrovskou radost měl Marcel Duchamp, když se rozbilo jeho Velké sklo, a tak konečně se součástí jeho díla stala skutečná, neplánovaná náhoda. Ostatně celý vývoj lidské společnosti bychom mohli charakterizovat jako soubor omylů, které buď svým opakováním, nebo pozdější interpretací se staly teprve pokrokem či vývojovým prvkem.

Taky vodojemy, ve kterých se právě nacházíme se vlastně příliš nepovedly. Pitná voda v nich byla jenom krátce a nakonec se i musely vypustit, protože byly k ničemu. Chtěli jsme je zbourat a postavit místo nich fešácké parkoviště, které by jistě Brňákům, nevědouce o vodojemech, udělalo velkou radost. Ani to se naštěstí nepodařilo a tak teď máme v nitru Žlutého kopce kamenné město, do kterého již není možné zatlouct hřebíček, ačkoliv ještě před pár lety mělo zůstat navždy zalito třiceti milióny litrů užitkové vody pro místní zahrádkáře. A jak se to má s druhou sbírkou Jaroslava Seiferta Samá láska, no, dneska bychom řekli, že se taky příliš nepovedla. Kdo by chtěl svoji milou vodit na barikády, ale je to komplikovanější. Seifert vstoupil v roce 1921 do literárního života svojí sbírkou Město v slzách a v témže roce rovněž do Komunistické strany. Stál odhodlaně na straně proletářů a proletářské poezie. Pak se ale zamiloval a ve své druhé sbírce se to pokusil nějak skloubit. Začal svoji milou vodit nejen na barikády, ale i do továren. V roce 1924 zemřel Jiří Wolker a nejen tím se Devětsilu otevřely dveře k jiné poezii života, k poetismu, k lehkému, šťastnému, osvobozenému a nespoutanému životu.

A opět se vracíme k vodojemům, které se rovněž z nádrže staly chrámem, nebo v našem případě koncertním sálem – škoda, že jen ty kořeny psího vína tu nejsou... a ani toho prostoru pro milování tu není mnoho.

Je-li dnes hezké počasí, tak ještě před vstupem do podzemí se rozezní světová premiéra kompozice brněnského skladatele a disidenta **Petra Hromáky** s názvem *Underground* ... jako pocta všem těm, kteří měli odvahu jít nevyšlapanou cestou, kteří nejen v hudbě či jiném uměleckém projevu, ale především v osobním životě si zachovali svou tvář a nikdy nepodlehli nátlaku jakéhokoliv establishmentu, protože jejich vnitřní svoboda byla pro ně tím nejdůležitějším ... (Petr Hromádka)

Ve vodojemu zazní skladba Sleeping Patterns litevské skladatelky **Justé Janulyté**, která byla zkomponována v roce 2022 pro Ensemble Modern, který ji rovněž premiéroval. Skladba se cyklicky vznáší mezi různými fázemi hustoty a intenzity, mollovými a durovými, zpomalujícími nebo zrychlujícími vlnami, skladba je utkána z hypnoticky se opakujících vzorců sedmi mírně odlišných temp, které se proplétají

šestnácti linkami souboru, pojatého jako komplexní lidské tělo s pravidelným dýcháním, tlukotem srdce, pohyby očí, průtoky krve atd., to vše se děje ve stejnou dobu, ale není synchronizováno. Název "Sleeping Patterns" odkazuje na oscilace mozkových vln v různých fázích spánku a také na otázku Mortona Feldmana "Why Patterns?" (Justé Janulyté)

Skladatelka **Naomi Savkové** ve své skladbě vychází ze zadání, které jsme jí zaslali: *Psí víno, kdy letité cihly, jež měly shromažďovat životodárnou vodu, se staly držáky kořenů psího vína bujícího nad neviditelným světem vodojemů.*

Skladba *Psí víno* stojí na čtyřech principech, které se v průběhu skladby vrství, ztrácejí i nalézají, proměňují, jsou v popředí, upozaděné i (téměř) neviditelné, přítomné i nepřítomné, vstupují do vztahu s okolím či tvrdošijně stojí osaměle.

Ve světě či vedle světa vody začíná bujet nový život. Z kmene (nositele) vyrážejí pupeny, šlahouny, větve, úponky. Vše propleteno v jedno a hojně kropeno. Stoupá se, dokud to neskončí... vodopádem, proudem, vodní smrští, spouští, puštěním, odpuštěním, vypuštěním, vyprázdněním, naplněním... a tichem.

Veškeré tónové výšky (v horizontální i vertikální rovině) vycházejí ze staré písně Soudce všeho světa, Bože, z Komenského kancionálu. Všechny tónové délky či proporce se váží buď k písni Soudce všeho světa, Bože, nebo k rozmanitým rytmům kapající vody. (Noemi Savková)

Po přestávce se zaposloucháme do další světové premiéry, **Vodovjemy** skladatele, performerera a zkušeného posluchače **Tomáše Šenkyříka**. Voda je nejen základem života, ale je zdrojem nekonečných zvukových událostí. Hudební a zvuková dobrodružství nám nemusí nabízet pouze poslech hudebních nástrojů či orchestru. Může nám je nabídnout znějící prostředí, které nás každodenně obklopuje, tedy v případě, že mu bedlivě nasloucháme. Soundscapes, zvukové krajiny nás obklopují neustále a jejich krása začíná za prahy našich domovů. Vodovjemy odráží právě tuto skutečnost. Zvukovou čtyřkanálovou instalaci Vodovjemů tvoří terénní nahrávky, které Šenkyřík pořizoval během tří měsíců v Brně. Zvuková stopa vychází z nahrávek pod hladinou řeky Svatky. Nad vibracemi pod vodní hladinou se odehrávají další zvukové události. Zvuky civilizace nebo biofonie, tedy zvukové projevy živých mimolidských organizmů. Důležitou součástí zvukové instalace jsou nahrávky, které autor pořídil přímo ve vodojemech. Kapání vody, vibrace, zvuky rour a potrubí. Nad zvukovými krajinami Brna zní ambientní meditativní plochy orchestru. Ten symbolicky poukazuje, že jsme součástí všech podob a odstínů zvukových krajin a obzvláště těch křehkých, které nám nabízí příroda a jejich krásu objevíme pokud se bedlivě zaposloucháme. (Tomáš Šenkyřík)

Hudba italského šlechtice a aristokrata **Giacinta Scelsiho** (1905 – 1988) byla důvodem pro to, aby se přepisovaly dějiny hudby. Seděl, rozjímal, předpisoval a

předzpíval, co se má v hudbě odehrát. Odehrává se tam vše. **Kya** pro klarinet a sedm nástrojů z roku 1959 je rozdělena do tří vět. Každá je spíše modlitbou či meditací než běžnou skladbou. Jakoby monodický průběh melodie pronikal všemi světy i těmi nesmírnými za hojného využití mikrointervalů. Kya je jako drahokam. Klarinetového partu se ujal Lukáš Daňhel.

Na závěr koncertu se vrátíme k undergroundu, tentokrát s malým u, ale i k onomu coby kdyby z úvodních řádků programu. Co by se stalo, kdyby se Mejla Hlavsa mohl potkat s Frankem Zappou před rokem 1989, co by se stalo, kdyby normalizačnímu establishmentu nebyl Rock'n'Roll trnem v uchu i oku, co kdyby komunisti nezakazovali dlouhé vlasy... Jak víme Zappa a Hlavsa se potkali v roce 1990, ale jednalo se spíše o společenskou událost. Hudební setkání tak nabídl až **Josef Klíč** v březnu 2021, kdy byla premiérována kompozice **Plastic Meat** napsaná pro BCO jako součást minisérie *Please, Do Not Disturb* natočené v brněnských hotelech během covidové pandemie. Josef Klíč ji napsal na všechny notové papíry, které měl doma k dispozici. Název skladby **Plastic Meat** v sobě kombinuje název kapely Plastic People of the Universe, který je ostatně inspirovaný první skladbou Zappova alba *Absolutely Free*, a dalšího Zappova alba *Uncle Meat*. To vznikalo koncem 60. let přibližně ve stejné době, kdy se formovali Plastici. Přerývaný kontrabasový motiv na úplném začátku se patrně odkazuje na instrumentálku *Uncle Meat: Main Title Theme*, která Zappovo dvojalbum zahajuje, nad ním se ale rozvine téma, které se stylem i zvukem hlásí spíše k Plastikům. Je to vzpomínka na nepovedené setkání, ale i upozornění, že vše zlé může být pro něco dobré. Nebýt prázdných hotelů a dostatku notového papíru u Klíčů, skladba by nikdy nevznikla a to by bylo skutečně špatně.

Viktor Pantůček, dramaturg BCO

BCO – Váš orchestr pro 21. století!

Další koncerty naleznete v letáku k nové sezoně 2024/25

Vstupenky na novou sezonu jsou již v prodeji na <https://goout.net/cs/brno-contemporary-orchestra>

Nově máme pro na věrné posluchače zvýhodněné abonmá Klasik a Senior.

Abychom přežili další sezonu, museli jsme, bohužel, trochu zdražit.

Pokud byste se rozhodli nás podpořit, tak můžete, rádi vám vystavíme darovací smlouvu, kterou si můžete uplatnit v daňovém přiznání. Kontaktujte prosím BCO

brnocontemporaryorchestra@gmail.com

Číslo účtu: 2701615613/2010

BCO finančně podporují:

Statutární město Brno, Ministerstvo kultury ČR

Mediální partneři:

OperaPlus, KlasikaPlus, Brno Město hudby, ČRo, HIS VOICE

Děkujeme za podporu a spolupráci:

Vodojemy Žlutý kopec, TIC BRNO, příspěvková organizace, Battement production

V rámci projektu: #vodojemyart